

satges de la seva obra, se senten versos i rims o asonàncies (veg. *EntreDL* I, 166ss.). No m'hi puc torbar ara, com en el *Llibre de les Dones*; ràpidament i sense reflexió ja surt així: «Del lop, senyor, diré / a vós, primerament / qu'és bèstia cruel, / 5 que no perdona pèl, / ne serva fe no ley / là on ha carn que veí / on pot fermar la dent: / q'axí 's desconexent / que tot servei que'l faça / tot hom hi és perdent». Altres amb més temps podran perfer aqueixos tempteigs provisionals que hom va trobar en diverses obres aiximenianes, ben lluny de ser només els que vaig assenyalar en el *L. de les Dones*. Aquí el consonant induiria a suposar que l'original portaria llei i no llig, d'acord amb el llençatge menys doctrinal que escau al fabulari. — 17

5 Es tracta naturalment del trop *adynaton* 'voleu que em faci moro?'. Déu me mati primer, si el meu desig ha de restar insatisfet, car fóra massa turment llavors de seguir en vida. És clar que no és 'vassallatge', fr. *homme lige* 'vassall' (mot mai existent en català), segons la nècia interpretació d'A. Pagès, que no hi veu més enllà del seu nas afrancesat (LIII, 11).

6 En Reixac (*Questa*, 83.22) el copista, que havia posat primer *desleal*, cuità a corregir-se posant-hi una i sobrescrita. Prova no sols que *leial* era encara forma viva en el S. XIV, sinó que hi havia llavors consciència que era «millor» *lleial*. — 7 «crey que qui à d'aquels senyals / no serà ma<s>sa fi ne *lyals*» si bé el ms. porta *leyals* i cal esmenar-lo, però també fóra possible fer-ho en «trop fi ne *leyals*», v. 99. — 8 Segons el prejudici anti-«vulgar» que regnà en quasi tot el S. XIX, en la 1.ª ed. del *Romlio*. (1853, n.º 36) MilàF havia posat *muller leal*, però en l'edició de 1882 ho rectifica en tots els versos posant *lleial*: aquí segueix la versió que li donà En Giró, de Vic (n.º 78, Pujol-Puntí, p. 39).

9 Ja veig que algú, fent-se fort, en aqueixes grafies exhumades per Alart i jo, voldrà postular una metàtesi *LETIGIMUS < LEGITIMUS. Però ¿qui podria creure en tals postulats audaços, quan la influència de LEX, LEGIS, secularment constant, s'hauria oposat rotundament a tals «barbarismes per travallengües», com ho és sempre una metàtesi? D'altra banda qui fes això es privaria de tota explicació per a l'oc. ant. *legisme*, per al prov. mod. *leime* i per a la nostra forma majoritària *lledesme*: és evident que -IGIMUS podia parar en *-eime*, de cap manera en una forma sibilant, *legisme* o *lledesme*, i no és menys evident que la -I- intervocàlica d'aqueix monstreu LETIGIMUS no podia, segons les normes fonètiques elementals de la llengua d'oc, reduir-se a zero donant prov. mod. *leime*. Per a tota la qüestió en estudi no mancarà d'interès que es tingui a la vista la història del (DCEC/DECH) < *leidamo* (> *leimdo* > *lindo*). —

10 Hi afegeixo encara una curiosa grafia isolada. «No deu ne gos donar --- de l'exovar --- sinó solament la meytat o menys --- e l'altre romanent meytat o més, quan la dita filla o filles --- morran sens infants *ledames*, que torn al donador» en un doc. de Solsona de 1336 (p. p. Serra i Vilaró, BCEC, 60

1905, 156.18). Crec que es tracta de reducció de -sm- a -m- (o bé de l'indicat -ǵsm-) i que la *a* és el símbol conegut de la *ǵ* de tipus mallorquí, tal com en la *Questa* de Reixac, com en les *VidesR*, i que ha estat assenyada en docs. d'aqueixa època a la zona d'Igualada, precisament tan pròxima a la de Solsona, veg. el vol. I de les *VidesR*, pp. 4-5. No em sembla possible pensar en un procés LEGITIMUS > *leédeme > *lédame*, car llavors no s'explicaria la -e (hauria donat *lédams* i no pas *lédames*).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: llig, lle(i)al, lliat, lleialtat, llealtea, lleialtança, lleialment, lliament, deslleial, deslleialtat, legitim (cf. infra), lledesme, lledesmar, legitim (cf. supra), llegitim, llegitima, legitimar, legitimació, legitimitat, legitimita, llegitimant, llegitimari, illegitim, illegitimitat, legista, llegitra, legulei, llegar, llegat, legat, legatari, legatori, legatura, legació, legacia, allegar, allegació, allegable, allegador, allegat, collega, collegi, collegial, collegiar-se, collegiat, collegiata, collegiatura, concollega, legal, legalitat, legalitzar, legalització, illegal, illegalitat, illegalitzable, delegar, delegat, delegació, delegable, delegador, delegant, delegatori, relegar, relegació, relegable, relegament, relegador, legislatura, legislació, legislatiu, legislar, legisperit, contrallei.

Lleial, lleialtat, V. llei Lleida no pot venir d'ILERDA sinó de *LERSDA, la forma ibèrica (*EntreDL* I, 48).

LLEIG adj., mot corresponent a l'oc. ant. *laid*, *lağ*, i al fr. *laid*, 'lleig', 'brut', que vénen del francic *LAID (a-al. ant. *leid* 'affictiu', 'repugnant', b-al. ant. i frisó ant. *lêth*, ags. *lâth*, esc. ant. *leiðr* 'hostil, odiat', avui angl. *loath* 'desagradable', al. *leid* 'pena, sofriment'). □ 1.ª doc.: *Homilies*.

«Gardar-nos devem de mala voluntad e *leges* paraules e de monçonges e d'ergul e de supèrbia», *Hom.*, 7r1. El significat estètic es troba també en el S. XIII: «passaren gran re de dones per la plaça --- havia-n'hi una qui anava molt ornada --- aquell home cridà qual cosa valia més: o dona bella qui's demostràs amadora de luxúria o dona *leja* qui feés semblant de castedat», Lull (*Blanq*, NCl. II, 237.28); «passaren dues dones: la una era bella e l'altra era *leğa*», id. (*Merav.*, NCl. II, 67); «qual deig eu elegir, entre Déus totpoderós, qui és gloriós e bel, o tu, home mortal, vil e *leyg*» (trad. *deformem* 793.23), *VidesR*, 252r2.

Llavors, però, l'ús susceptible de sentit translàtic, i l'estrictament moral, sovintegen en gran manera: «si algú --- guayna alguna cosa per ladronici, per roberia, per omicidi, per alcavoteria, o per nulla cosa que sia *leja* e àvol de guaynar ---», *CostTort*. (ed. Ol., p. 200); «aytals hòmens no han major plaser en veser les coses *lejas* que les coses belles», «era una dona casta, mas deia paraules sutzes e *leges* tot dia; una donzella estava ab la dona, que era foylla e sotmesa al peccat de luxúria, mas per res no diguera una *leja* paraula ni vilania», Lull (*Merav.*, NCl. III, 67; IV, 33). No és rar que hi hagi sentit de sutzura, però de